

Ενιαίος
Φορέας
Κοινωνικής
Ασφάλισης

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ:

105/2018

ΑΤΟΜΙΚΗ

Γνωμοδοτών: Βασίλειος Κουρούμαλης, πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθ. Ερωτήματος: Το υπ' αριθ. Μ22/70/8-5-2018 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης, Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού, Τμήμα Προσωπικού Πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, του ΕΦΚΑ.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν με βάση τα πραγματικά περιστατικά και στοιχεία του φακέλου των συγκεκριμένων υποθέσεων, είναι δυνατή η ανάκληση των υπ' αριθ. 138/18^η Συν./2-4-2004 και 223/32^η Συν./17-6-2004 αποφάσεων του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και σε περίπτωση θετικής απάντησης εάν καθίστανται ανακλητές οι σχετικές αποφάσεις μείωσης της βαθμολογικής τους εξέλιξης και χορήγησης μεταπτυχιακού επιδόματος σύμφωνα με τις διατάξεις των εκάστοτε νόμων και η επιστροφή των αποδοχών που εσφαλμένα έλαβαν ως αχρεωστήτως καταβληθείσες. Σε κάθε περίπτωση σε ποιές ενέργειες θα πρέπει να προβεί η Υπηρεσία για την αντιμετώπιση του ως άνω θέματος.

Ιστορικό

1. Με το ανωτέρω έγγραφο του ΕΦΚΑ-Τμήμα Προσωπικού Πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εκτίθενται τα εξής πραγματικά περιστατικά και δεδομένα:

Περίπτωση 1: Απόφαση με αριθμ. 138/18^η Συν./2-4-2004 του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Η υπάλληλος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ΓΑΝΩΤΙΔΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (Α.Μ. 24851), κλάδου ΠΕ Δ/Ο, ολοκλήρωσε με επιτυχία τις σπουδές της στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα « Διοίκησης Εκπαιδευτικών Μονάδων» της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) και της χορηγήθηκε το από 3/9/2003 Πιστοποιητικό Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης.

Με την από 24/11/2003 αίτησή της, ζήτησε τη χορήγηση του επιδόματος για τον προαναφερόμενο τίτλο, ο οποίος αποκτήθηκε μετά τη λήψη του βασικού της τίτλου σπουδών Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης.

Με την υπ. Αριθμ. Μ22/49/7-4-2004 απόφαση του Γενικού Διευθυντή Διοικητικών Υπηρεσιών, κατόπιν της υπ' αριθμ. 138/18^η Συν./2-4-2004 γνωμοδότησης του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, χορηγήθηκε στην υπάλληλο το επίδομα Μεταπτυχιακών Σπουδών, καταβλητέο από 24/11/2003, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 8 του Ν.2470/97 και τις διατάξεις της παρ. Α1 του άρθρου 8 του Ν. 3205/03.

Στη συνέχεια και λόγω της προαναφερόμενης απόφασης του Υπηρεσιακού Συμβουλίου, η βαθμολογική εξέλιξη της υπαλλήλου μειώθηκε κατά δύο (2) έτη, σύμφωνα με τις διατάξεις του εκάστοτε υπαλληλικού Κώδικα περί βαθμολογικής εξέλιξης και συγκεκριμένα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3528/07 αρχικά και στη συνέχεια με αυτές του Ν.4024/11.

Στο πλαίσιο του αυτεπάγγελτου ελέγχου της γνησιότητας των δικαιολογητικών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Ν.4305/14, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο με την υπ' αριθμ. 65330/2-12-2014 βεβαίωσή του, μας γνώρισε ότι τα Πιστοποιητικά Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης, για τα οποία μεταξύ άλλων απαιτείται η παρακολούθηση μίας (1) θεματικής ενότητας (Θ.Ε.), δεν συνιστούν Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης, επικαλούμενο τις σχετικές διατάξεις του Ν. 2552/1997.

Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία μας προέβη κατά το έτος 2016 σε αλληλογραφία με το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για την εν λόγω περίπτωση. Το αρμόδιο για την αναγνώριση τίτλων σπουδών ως μεταπτυχιακών διπλωμάτων, Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με το αριθ. πρωτ. 104346/Z1/27-6-2016 απαντητικό έγγραφό του μετά από σχετικό ερώτημά μας, μας γνώρισε ότι το εν λόγω Πιστοποιητικό Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου δεν αποτελεί Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης.

Περίπτωση 2: Απόφαση με αριθμ. 223/32^η Συν./17-6-2004 του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Η υπάλληλος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ΜΠΑΡΤΖΩΚΑ ΜΑΡΙΑ (Α.Μ. 25187), κλάδου ΠΕ Δ/Ο, ολοκλήρωσε με επιτυχία τις σπουδές της στον ετήσιο Μεταπτυχιακό Κύκλο Σπουδών «Ευρωπαϊκή Ένωση και Αναπτυσσόμενες Χώρες» του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων, Β' Ευρωπαϊκή Έδρα Jean Monnet και της χορηγήθηκε το από 30/10/2000 Πιστοποιητικό Σπουδών από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ο εν λόγω τίτλος αποκτήθηκε μετά τη λήψη του βασικού της τίτλου σπουδών Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης.

Με την υπ. Αριθμ. Μ22/56/21-6-2004 απόφαση του Γενικού Διευθυντή Διοικητικών Υπηρεσιών, κατόπιν της υπ' αριθμ. 223/32^η Συν./17-6-2004 γνωμοδότησης του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, χορηγήθηκε στην υπάλληλο το επίδομα Μεταπτυχιακών Σπουδών, καταβλητέο από 30/01/2004 (ημερομηνία αιτήσεως – κατάθεσης του σχετικού τίτλου για αναγνώριση), σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3205/03

Στη συνέχεια και λόγω της προαναφερόμενης απόφασης του Υπηρεσιακού Συμβουλίου, η βαθμολογική εξέλιξη της υπαλλήλου μειώθηκε κατά τα δύο (2) έτη, σύμφωνα με τις διατάξεις του εκάστοτε σχετικού νόμου (Ν.3528/2007 και Ν.4024/2011).

Στο πλαίσιο του αυτεπάγγελτου ελέγχου της γνησιότητας των δικαιολογητικών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του

Ν.4305/2014 (ΦΕΚ 237 Α'), το Πάντειο Πανεπιστήμιο με το αρ. πρωτ. 1330/26-5-2016 έγγραφό του, μας γνώρισε τα εξής: «...ο εν λόγω Μεταπτυχιακός Κύκλος Σπουδών καταργήθηκε το έτος 2005 όπου ξεκίνησε στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών αντίστοιχη θεματική ειδίκευση στο επίσημο ΠΜΣ, το οποίο και απονέμει πλέον επίσημο τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών σε επίπεδο Masters. Σε κάθε περίπτωση, το πιστοποιητικό παρακολούθησης του εν λόγω Μεταπτυχιακού Κύκλου Σπουδών δεν αποτελεί Μεταπτυχιακό Δίπλωμα σε επίπεδο Masters.»

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και επανεξετάζοντας τις υποθέσεις από ουσιαστική άποψη με βάση τα πραγματικά στοιχεία, οι υπ' αριθμ. 138/18^η Συν./2-4-2004 και 223/32^η Συν./17-6-2004 αποφάσεις του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθίστανται ανακλητές λόγω ουσιώδους σφάλματος, καθότι το Υπηρεσιακό Συμβούλιο, κατά τη λήψη αυτών, κλήθηκε να γνωμοδοτήσει για τη συνάφεια, με τα αντικείμενα απασχόλησης των υπαλλήλων, τίτλων που δεν αποτελούν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης, στοιχείο για το οποίο έλαβε γνώση η Υπηρεσία μας κατά τον αυτεπάγγελο έλεγχο γνησιότητας δικαιολογητικών κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν.4305/2014

ΕΡΩΤΑΤΑΙ

Εάν είναι δυνατή η ανάκληση των υπ' αριθμ. 138/18^η Συν./2-4-2004 και 223/32^η Συν./17-6-2004 αποφάσεων του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και σε περίπτωση θετικής απάντησης εάν καθίστανται ακακλητές οι σχετικές αποφάσεις μείωσης της βαθμολογικής τους εξέλιξης και χορήγησης μεταπτυχιακού επιδόματος σύμφωνα με τις διατάξεις των εκάστοτε νόμων καθώς και η επιστροφή των αποδοχών που εσφαλμένα έλαβαν ως αχρεωστήτως καταβληθείσες.

Σε κάθε περίπτωση σε ποιες ενέργειες θα πρέπει να προβεί η Υπηρεσία μας για την αντιμετώπιση του ως άνω θέματος.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. Α1 του Ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 297), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 8

Επιδόματα

Εκτός από το βασικό μισθό του κάθε μισθολογικού κλιμακίου, όπως αυτός ορίζεται στο προηγούμενο άρθρο, χορηγούνται και τα εξής επιδόματα κατά μήνα:

Α.1. Μεταπτυχιακών σπουδών, οριζόμενο ως εξής:

- α. Για κατόχους διδακτορικού διπλώματος σε εβδομήντα πέντε ευρώ (75 €)
- β. Για κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος ετήσιας, τουλάχιστον, φοίτησης σε σαράντα πέντε ευρώ (45 €).

Το επίδομα αυτό παρέχεται για τίτλους που έχουν χορηγηθεί με ξεχωριστές σπουδές, μετά τη λήψη του πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης...

Το επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών χορηγείται μόνο στην περίπτωση που το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών σπουδών είναι συναφές με το αντικείμενο απασχόλησης του υπαλλήλου, όπως προκύπτει από την προκήρυξη της θέσεως κατά την πλήρωση και την περιγραφή της εργασίας, από τον οργανισμό της Υπηρεσίας. Για τη συνδρομή ή όχι της προϋπόθεσης αυτής αποφαινεται το οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο.

Η καταβολή του επιδόματος ανατρέχει στο χρόνο κατάθεσης των σχετικών τίτλων στο αρμόδιο όργανο για την αναγνώριση ή συνάφειά τους...»

3. Στο άρθρο 28 παρ. 7, 8, 10 και 29 παρ. 1 του ν.4305/2014 «Ανοικτή διάθεση κλπ εγγράφων – δεδομένων κλπ» (Α'237) ορίζονται τα ακόλουθα:

« Άρθρο 28 Έλεγχος γνησιότητας δικαιολογητικών...

7. Οι φορείς, προς τους οποίους αποστέλλονται αιτήματα ελέγχου της γνησιότητας των δικαιολογητικών κατά τις διαδικασίες που ορίζονται στην παρούσα, οφείλουν να πραγματοποιούν τον έλεγχο αμελλητί και η απάντηση τους να περιέρχεται στο φορέα που έχει υποβάλει το αίτημα το αργότερο εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής του.

8. Η υποχρέωση για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας όλων των πτυχίων, πιστοποιητικών και λοιπών στοιχείων του προσωπικού μητρώου αφορά το σύνολο των υπαλλήλων, ανεξαρτήτως της εργασιακής σχέσης, με την οποία υπηρετούν, στις δημόσιες υπηρεσίες, ανεξάρτητες αρχές, Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, και τις επιχειρήσεις αυτών, Ν.Π.Δ.Δ., κρατικά Ν.Π.Ι.Δ. και δημόσιες επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 του ν.2190/1994, όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με το άρθρο 1 του ν. 3812/2009.

10. Για τους υπηρετούντες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ο έλεγχος γνησιότητας που διενεργείται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου ολοκληρώνεται αμελλητί και σε κάθε περίπτωση εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 29 Προσθήκη ειδικού πειθαρχικού παραπτώματος

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 107 Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (Υπαλληλικός Κώδικας, ν.3528/2007) προστίθεται η περίπτωση λδ' ως εξής:

«λδ) η κατάθεση, η χρήση, η συμπερίληψη και η διατήρηση στον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο υπαλλήλου, πλαστού, νοθευμένου ή παραπονημένου πιστοποιητικού ή τίτλου ή βεβαιώσεως.»

4. Ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α'45) στο άρθρο 21 ορίζει: « 1. Αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της. 2. Για την ανάκληση δεν είναι απαραίτητο να τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός αν ανακαλείται πράξη, νόμιμη ή παράνομη, ύστερα από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών».
5. Στο άρθρο μόνο παρ. 1 του Α.Ν. 261/1968 « Περί χρόνου ανακλήσεως παράνομων διοικητικών πράξεων» (Α' 12) ορίζονται τα εξής: « 1. Ατομικαί διοικητικαί πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνέπειας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως οριζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος ήσων της 5ετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμιά περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προν ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κτήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιουδήποτε δικαιώματος.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

6. α) Στις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.3205/2003, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η χορήγηση στους (μόνιμους και δόκιμους) πολιτικούς υπαλλήλους που καταλαμβάνονται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού (πρβλ. άρθρο 1), εκτός του βασικού μισθού του κάθε

μισθολογικού κλιμακίου και του επιδόματος, μεταπτυχιακών σπουδών, σε κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού διπλώματος, στην περίπτωση που το περιεχόμενο των σπουδών αυτών είναι συναφές με το αντικείμενο απασχόλησης του υπαλλήλου. Για τη συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής (συνάφειας) αποφαινεται το οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο, η δε καταβολή του ανωτέρω επιδόματος ανατρέχει στο χρόνο κατάθεσης των σχετικών τίτλων στο αρμόδιο όργανο για την αναγνώριση της συνάφειάς τους.

Για την αναγνώριση της συνδρομής της προϋπόθεσης της συνάφειας των διδακτορικών διπλωμάτων ή των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών αποφαινεται το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο, το οποίο, με την σχετικώς εκδιδόμενη πράξη (απόφαση) αναγνώρισης δεν προβαίνει, στη διάπλαση μίας νέας νομικής κατάστασης υπέρ των κατόχων των ανωτέρω διπλωμάτων ή τίτλων υπαλλήλων αλλά στην αναγνώριση μιας προϋπάρχουσας ιδιότητας (πρβλ. Ολ. ΣτΕ 4878/2012). Επίσης, αν και, κατά κανόνα, κρίσιμος χρόνος για την εκφορά της κρίσης περί τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων για την έκδοση των διοικητικών πράξεων (κανονιστικών ή ατομικών), όπως γίνεται παγίως δεκτό, είναι, κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, ο χρόνος της έκδοσής τους (Ε.Π. Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», δωδέκατη έκδοση, τ. Ι., σελ. 110, ΣτΕ 825-6/2010, 5755/1996, 1943/1992, Ε.Σ.156/2010) στις κρινόμενες περιπτώσεις πρέπει να θεωρηθεί ότι κρίσιμος είναι ο χρόνος κατάθεσης των ως άνω διπλωμάτων ή τίτλων στο οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο, καθόσον, κατά το χρόνο αυτό, αφενός μεν δεν υπολειπόταν κάποιο στάδιο διοικητικού ελέγχου ή διαπίστωσης προσόντος ή κριτηρίου, για το οποίο θα συνέτρεχε λόγος περαιτέρω διερεύνησής του (π.χ. με συμπληρωματικές εξετάσεις), αφετέρου δε, κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο, ίσχυαν οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3205/2003, στις οποίες, μεταξύ άλλων, ρητώς προβλεπόταν ότι η καταβολή του επιδόματος μεταπτυχιακών σπουδών ανέτρεχε στο χρόνο κατάθεσης των σχετικών τίτλων στο αρμόδιο για την αναγνώριση της συνάφειάς τους όργανο και στην ισχύ των οποίων ευλόγως απέβλεψαν οι κατά τα ανωτέρω κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (ΑΔ ΗΟC Γνωμ. ΝΣΚ 253/2013).

β) Με το άρθρο 28 του ν. 4305/2014 προβλέφθηκε ο έλεγχος γνησιότητας (όπως άλλωστε είναι και ο τίτλος του άρθρου) για όλους τους υπηρετούντες στις δημόσιες υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ κλπ των πτυχίων, πιστοποιητικών και λοιπών στοιχείων του προσωπικού μητρώου τους. Ο έλεγχος αυτός γνησιότητας ολοκληρώνεται αμελλητί σε αποκλειστική προθεσμία 1 έτους από την ψήφιση του άρθρου 26 παρ. 6 του ν. 4440/2016, (ΦΕΚ Α' 224/2-12-2016) δηλαδή μέχρι 2-12-2017. Περαιτέρω με το άρθρο 29 του ν. 4305/2014 έγινε προσθήκη ειδικού πειθαρχικού παραπτώματος ως περίπτωση δ' στο άρθρο 107 ν. 3528/2007 (υπ/κός κώδικας) ως εξής: « η κατάθεση, η χρήση, η συμπερίληψη και η διατήρηση στον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο υπαλλήλου, πλαστού, νοθευμένου ή παραποιημένου πιστοποιητικού ή τίτλου ή βεβαιώσεως».

Τα πιστοποιητικά σπουδών των εξεταζομένων περιπτώσεων δεν εντάσσονται σε καμία από τις ανωτέρω κατηγορίες, αλλά είναι νόμιμοι τίτλοι σπουδών των Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, το οποίο με το υπ' αριθμ. πρωτ. Β1/4598/24-1-2002 έγγραφό του, στην περίπτωση της κας Γανωτίδου, που νόμιμα έλαβε υπόψη του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων του ΙΚΑ, αναφέρει: «Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 27 του ν. 2083/92 (ΦΕΚ 159 Α') και 1, 5 παρ. 1 του ν. 2552/97 (ΦΕΚ 266 Α') το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι αυτοτελές ίδρυμα και χορηγεί, ύστερα από την επιτυχή ολοκλήρωση της απαιτούμενης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2552/97, διαδικασίας ισότιμους τίτλους με τους αντίστοιχους απονεμόμενους από τα υπόλοιπα πανεπιστήμια.» Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, με την υπ' αριθμ. 65330/2-12-2014 βεβαίωσή του δηλώνει ότι: « το ΕΑΠ χορηγούσε Πιστοποιητικά Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας που ορίζεται με απόφαση της Συγκλήτου του πανεπιστημίου, μικρότερης εκείνης που απαιτείται για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Τίτλου Ειδίκευσης.

Τα Πιστοποιητικά Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης δεν συνιστούν (πλέον) Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης.».

Στην περίπτωση της κας Μπαρτσώκα, μετά την αίτηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τον έλεγχο γνησιότητας, απάντησε το Πάντειο Πανεπιστήμιο με το υπ' αριθμ. 1330/26-5-2016 έγγραφό του, ότι: « το από 30-10-2000 πιστοποιητικό σπουδών της ανωτέρω υπαλλήλου είναι γνήσιο, αλλά ο εν λόγω Μεταπτυχιακός Κύκλος Σπουδών καταργήθηκε το έτος 2005 όπου ξεκίνησε στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών αντίστοιχη θεματική ειδίκευση στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, το οποίο και απονέμει πλέον επίσημο τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών σε επίπεδο Masters. Το πιστοποιητικό της υπαλλήλου δεν αποτελεί Μεταπτυχιακό Δίπλωμα σε επίπεδο Masters.». Όπως γίνεται κατανοητό, το πιστοποιητικό που προσκόμισε η ανωτέρω υπάλληλος ήταν καθ' όλα νόμιμο, κρινόμενο με αυτά που ισχύουν όταν κατέθεσε την αίτησή της στο Υπηρεσιακό Συμβούλιο Υπαλλήλων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

γ) Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου η ανάκληση των παράνομων ή πλημμελών ατομικών ή ατομικών γενικού περιεχομένου διοικητικών πράξεων επιτρέπεται ελεύθερα, ανεξάρτητα από το εάν από τις πράξεις αυτές έχουν απορρεύσει δικαιώματα των διοικουμένων, εφόσον η ανάκληση γίνεται μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους (ΣτΕ 598/1987, 380/1988, 2904/2008). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου μόνο του Α.Ν. 261/1968, η ανάκληση διοικητικής πράξης σε χρόνο μικρότερο της πενταετίας από την έκδοσή της θεωρείται ότι γίνεται εντός ευλόγου χρόνου. Η διάταξη αυτή δεν ορίζει, πάντως, ότι μετά την πάροδο της πενταετίας η ανάκληση γίνεται πέραν του εύλογου χρόνου και ότι επομένως απαγορεύεται. Εάν η πάροδος ορισμένου χρόνου από από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης υπερβαίνει τον εύλογο για την ανάκληση χρόνο, είναι ζήτημα που κρίνεται με βάση τις συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης, βάσει των γενικών αρχών που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων (ΣτΕ227/2006, 2566/2002, ΟΛΝΣΚ 248/2016). Η ανάκληση διοικητικής πράξης ως παράνομης χωρεί με αιτιολογημένη πράξη της Διοίκησης, στην οποία πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς η αποδιδόμενη στην ανακαλούμενη πράξη νομική πλημμέλεια, (ΣτΕ 952/1988, 2253/1986), μόνο για λόγους νομιμότητας και όχι για διαφορετική εκτίμηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών (ΣτΕ

3629/1984), εκτός εάν συντρέχει λόγος δημοσίου συμφέροντος, που πρέπει να εξειδικεύεται σαφώς και να αιτιολογείται ειδικώς (ΣΤΕ 3398/1987, 3793/2008). Μετά την πάροδο ευλόγου χρόνου δεν επιτρέπεται η ανάκληση των παράνομων ευμενών πράξεων, των πράξεων δηλαδή, από τις οποίες οι καλόπιστοι διοικούμενοι απέκτησα δικαιώματα, εκτός εάν: α) το διοικητικό όργανο παρασύρθηκε στην έκδοση της πράξης από απατηλή ενέργεια του διοικούμενου που ωφελείται από την πράξη ή β) υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος ή η πράξη προσκρούει στη δημόσια τάξη ή γ) η ανάκληση γίνεται για λόγους συμμορφώσεως προς το περιεχόμενο της απόφασης του ΣΤΕ ή διοικητικού δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις αυτές, η ανάκληση επιτρέπεται οποτεδήποτε, και μετά την παρέλευση του ευλόγου χρόνου (ΟΛΣΤΕ 2403/1997, ΟΛΝΣΚ 163/2015, ΟΛΝΣΚ 248/2016, ΝΣΚ 339/2001, 55/2017)

Η διοίκηση (κατά πάγια σχεδόν νομολογία) έχει διακριτική ευχέρεια και όχι υποχρέωση να ανακαλέσει τις παράνομες ή πλημμελείς ευμενείς διοικητικές πράξεις, εκτός εάν προκύπτει σχετική υποχρέωση ανάκλησης (ΣΤΕ 895/2002, ΝΣΚ 122/2012, 107/2011). Υποχρέωση ανάκλησης συντρέχει, κατά κανόνα, όταν αυτό επιβάλλεται με ρητή διάταξη του νόμου (ΣΤΕ 3824/2008) ή σαφώς προκύπτει από το σκοπό και το περιεχόμενο των σχετικών διατάξεων του νόμου (πρβλ., ΣΤΕ 952/1988, 1836/1978). Το τελευταίο ισχύει και όταν οι διατάξεις αυτές επιφυλάσσουν ορισμένο δικαίωμα σε συγκεκριμένο μόνο πρόσωπο και με τη διοικητική πράξη το δικαίωμα αυτό απονέμεται σε μη δικαιούμενο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει υποχρέωση ανάκλησης της παράνομης διοικητικής πράξης, διότι, άλλως, δεν προστατεύεται το αναγνωριζόμενο από το νόμο, ως δικαιούμενο, πρόσωπο.

Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 21 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, αρμόδιο για την ανάκληση διοικητικής πράξης είναι το όργανο, που την εξέδωσε ή αυτό που κατά το χρόνο της ανάκλησης είναι αρμόδιο για την έκδοσή της. Για την ανάκληση της διοικητικής πράξης δεν απαιτείται να τηρείται γνωμοδότηση του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου, εκτός εάν ανακαλείται πράξη, νόμιμη

ή παράνομη, ύστερα από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, πράγμα που ισχύει και για την περίπτωση της ανάκλησης διοικητικής πράξης, λόγω πλάνης περί τα πράγματα, η οποία προκύπτει από την εκτίμηση στοιχείων που δεν είχαν ληφθεί υπόψη κατά την έκδοση της ανακαλουμένης (Ολ. ΣτΕ 2539/2006, ΣτΕ 2414/2011, 536/2003, 1873/1988, 5523/1996).

Η διοίκηση στην προκείμενη περίπτωση (εφαρμογή του άρθρου 28 Ν.4305/2014) είχε υποχρέωση για τον έλεγχο της γνησιότητας και όχι της νομιμότητας των προσκομισθέντων πιστοποιητικών σπουδών, που και μη νόμιμα να ήταν, δεν έχει υποχρέωση να ανακαλέσει τις βάσει αυτών ληφθέντων αποφάσεων του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου, αφού κάτι τέτοιο δεν υποχρεώνει ο ανωτέρω νόμος αλλά αντίθετα έχει παρέλθει χρόνος άνω της πενταετίας από την έκδοση των αποφάσεων του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου, χρόνος εύλογος σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του Α.Ν.261/1968. Άλλωστε όπως αναφέρθηκε (παρ.β') τα κρινόμενα πιστοποιητικά κατά τον χρόνο που προσκομίσθηκαν ήταν νόμιμα και παρήγαγαν έννομες συνέπειες συμβατές με τον τίτλο σπουδών που βεβαιώνουν

Απάντηση στο ερώτημα

7. Ενόψει των όσων εκτίθενται προηγουμένως, η απάντηση στο τεθέν ερώτημα είναι ότι η Διοίκηση δεν έχει υποχρέωση αλλά και δεν είναι νόμιμη η ανάκληση των υπ' αριθμ. 138/18^η Συν./2-4-2004 και 223/32^η Συν./17-6-2004 αποφάσεων του Α' Υπηρεσιακού Συμβουλίου Υπαλλήλων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

